

A photograph of Annie Ernaux standing in a field of tall, dry grass. She is wearing a long, dark red coat and has her hand near her chest. The background shows some trees and a building. The left side of the image has a red overlay.

Annie Ernaux paprasta aistra

Nobelio
literatūros
premija
2022

baltos lankos

Annie Ernaux

Paprasta aistra

Iš prancūzų kalbos vertė Violeta Tauragienė

baltos lankos

Pernai nuo rugsėjo nieko daugiau neveikiau, tik laukiau vieno vyro – kad jis man paskambintų, kad ateitų. Eidavau į prekybos centrą, į kiną, nešdavau drabužius į valyklą, skaitydavau, taisydavau rašinius, viską dariau lygiai taip, kaip anksčiau, bet jeigu ne senas papratimas, tų veiksmų atlikti nebūčiau pajėgusi, nebent su nežmoniškomis pastangomis. Ypač kalbėdama jausdavau, kad mane stumia inercija. Žodžiai ir sakiniai, net juokas išsprūsdavo iš burnos man iš tikrųjų visai nemąstant ir nevalingai. Tik miglotai prisimenu, ką veikiau, kokius

filmus mačiau, kokius žmones sutikau. Visas mano elgesys buvo dirbtinis. Vieninteliai veiksmai, kai įsijungdavo valia, noras ir tai, kas, regis, yra žmogaus intelektas (numatyti, įvertinti „už“ ir „prieš“, padarinius), visa buvo susiję su tuo vyru:

skaityti laikraštyje straipsnius apie jo
šalį (jis buvo užsienietis)
rinktis drabužius ir makiažą
rašyti jam laiškus
keisti patalynę, pamerkti gėles
pasižymėti, ko nepamiršti pasakyti
jam kitą kartą, kas, regis, būtų jam įdomu
nupirkti viskio, vaisių, įvairių užkan-
džių bendram vakarui
įsivaizduoti, kuriame kambaryje my-
lėsime jam atėjus.

Pokalbiuose mane sudomindavo tik tai, kas buvo susiję su tuo vyru, jo pareigomis, šalimi, iš kurios jis atvyko, vietomis, kurias jis buvo aplankęs. Su

manimi šnekantis asmuo nė neįtardavo, jog jo žodžiais staiga itin susidomėjau visai ne dėl to, kaip jis pasakoja, visai ne dėl pokalbio temos, o tik dėl to, kad kartą, dešimt metų prieš mudviem susitinkant, A., išvykęs į misiją Havanoje, ko gero, įžengė būtent į tą naktinį „Fiorendito“ klubą, apie kurį mano dėmesio kurstomas pašnekovas porino su visomis prašmatniomis smulkmenomis. Panašiai ir skaitant dėmesį patraukdavo sakiniai, susiję su vyro ir moters santykiais. Atrodydavo, kad jie man padėjo kažką sužinoti apie A. ir savotiškai įprasmino tai, kuo norėjau tikėti. Taip Vasilijaus Grosmano „Gyvenime ir likime“ perskaityti žodžiai „kai myli, bučiuodamas užsimerki“ skatino įsivaizduoti, kad A. mane myli, nes bučiuoja kaip tik taip. Likusi knygos dalis paskui man vėl tapo tuo, kuo kiaurus metus buvo ir visa kita mano veikla, – būdu leisti laiką nuo vieno pasimatymo iki kito.

Visa mano ateitis sutilpdavo į telefono skambutį, užfiksuojantį būsimą pasimatymą. Stengdavausi

kaip galėdama rečiau išeiti iš namų, jei neprireikdavo dėl profesinių įsipareigojimų – jų tvarkaraštį jis turėjo, – visada bijodama, kad jis paskambins manęs nesant. Be to, vengdavau naudotis dulkių siurbliu ar plaukų džiovintuvu baimindamasi, kad neišgirsiu jo skambučio. O kiekvienas skambutis smaugė mane viltimi, dažniausiai trunkančia tik tol, kol iš lėto pakeldavau ragelį ir ištardavau „alio“. Paaškęjus, jog tai ne jis, taip nusivildavau, kad imdavau nekęsti esančiojo kitame laido gale. Vos išgirdus A. balsą, nenusakomas, skausmingas, aiškiai pavydus mano laukimas taip sparčiai išsisklaidydavo, jog atrodydavo, kad puoliau į beprotybę ir staiga vėl pasveikau. Mane priblokšdavo to balso neišraiškingumas ir didžiulė jo reikšmė mano gyvenime.

Jei pranešdavo atvyksiąs po valandos – radusis „progai“, kitaip tariant, pretekstui pavėluoti nesukeliant įtarimų žmonai, – panirdavau į kitą laukimą, be minčių, net be geidulio (dargi paklausdavau savęs, ar sugebėsiu patirti orgazmą), kupiną karštingos energijos atliekant užduotis, nors jų net nepavykdavo susiplanuoti: nusiprausti po dušu,

ištraukti taures, nusilakuoti nagus, nubraukti dulkes. Nebežinodavau, ko laukiu. Būdavau tiesiog užburta tos akimirkos – jos artėjimas visada nusmelkdavo mane neįvardijama baime, – kai išgirsiau stabdant automobilį, trinktelint dureles, jo žingsnius ant betoninio slenksčio.

Kai jis palikdavo man daugiau laiko, tris arba keturias dienas nuo skambučio iki apsilankymo, su pasibjaurėjimu įsivaizduodavau viską, ką reikės per jas nuveikti, vaišes pas draugus, kur privalėsiu apsilankyti prieš susitikdama su juo. Nenorėdavau nieko daryti, tik laukti jo. Ir gyvenau vis stiprėjant baimei, kad gali nutikti kas nors, kas sukliudys mums pasimatyti. Vieną popietę, kai važiavau namo automobiliu, o jis turėjo atvykti po pusvalandžio, mane nusmelkė mintis, kad galiu susidurti su kita mašina. Ir iškart: „Nežinau, ar stabdyčiau.“

* Dažnai neatsispiriu įpročiui patikrinti, kiek stiprus mano noras, įsivaizduodama avariją, kurią sukėlčiau ir kurios auka tapčiau, ligą, ką nors daugiau mažiau tragišką. Tai gana patikimas būdas išmatuoti troškimo galią – o gal ir mesti iššūkį lemčiai – sutinkant vaizduotėje sumokėti reikiamą kainą: „Man nė motais, kad sudegs mano namas, nepajudėsiu iš vietos, kol nepabaigsiu to, ką dabar rašau.“